

in prebivalstvo se nadeja, da komisija ne bode samo učenostno premišljevala državne uprave, marveč da bode kaj bistvenega nasvetovala in svetu pokazala.

Dalje se čujejo od juga in severa glasovi, da v marsičem ni postalo boljše, kakor je bilo pod ustavovno vlado, in da z ljudstvom tu in tam ravnaajo, kakor da bi bili v zlati dobi ustavoverstva.

Ne bodem obširneje govoril, kako se odriva in nazaj postavlja slovansko prebivalstvo na severju, ker o tem bodo povzdignili glas poslanci teh dežel, a iz Štajarskega se pritožujejo, da ni postalo boljše, da ljudstvo ne more občevati, ali le za silo z uradniki, ki niso zmožni drugega deželnega jezika, in da se javni uradniki, ki svoj narod ljubijo, tudi sedaj v stran odpravljajo, kakor njega dni. Dobro vem, da vlada ni vsega kriva, kar se tu in tam godi v kakošnem mestecu ali kaki vasi, vendar popolnem izvzeti ne moremo vlade, ker prebivalstvo, ki šteje 400.000 duš, v štajarskem deželnem šolskem svetu, ni zastopano, vlada imenuje tukaj osem članov, in gotovo so tudi med slovenskim narodom možje, ki bi bili sposobni biti udje najvišje šolske oblasti. isto tako, kakor njih nemški kolegi. (Pravo! na desni.)

In v Trstu? Ali ne veste, kaj se nam od tod zanimivega poroča? Poroča se nam o stvaréh, ki bi se lahko odpravile, ko bi vlada krepko vmes segla in si hotela pridobiti moči, ki bi zastopale nje koristi. Ali ni to nekaj posebnega, kar mora žaliti vsacega rodoljuba, da so v avstrijskem pomorskem mestu protiaustrijske demonstracije ali rogovilstva — nekaj vsakdanjega? Ali ni to jako redka prirodna slučajnost, da se ljudje, ki veljajo v Trstu za avstrijsko stranko, neznansko veselé, ko berejo tolikrat in tolikrat pogreto govorico, da ima ta vlada odstopiti? Ali je mari v Trstu drugačna, na Dunaji zopet drugačna vlada? Da tudi pri nas na Kranjskem okoliščine ne ugajajo dejanskim razmeram, da bi bilo mnogo želeti, to se je uže večkrat povdarjalo v tej slavni zbornici, in prav odveč bi bilo, Vas zopet nadlegovati, ako bi hotel ponavljati tožbe, katere ste uže tolikrat začuli. Slavnemu zboru, slavni vladi so dovolj znane, lahko bi jih odpravila brez posebnega napore in z dnevnega reda postavila. Vendar, predno končam, bi rad še omenil neke stvari, mislim tudi na rojake na Koroškem. (Pravo! na desni.) Morda mi boste oporekali, zakaj se poganjam za Koroško, ki ima svoje zastopnike v tem slavnem zboru.

Res da, nemško prebivalstvo Koroškega ima svoje zastopnike, ki se hvalevredno poganjajo za korist svojih volilcev, slovensko ljudstvo, katerega je tretjina v deželi, nima niti enega zastopnika (prav res! na desni), da bi se začulo iz njegovih ust, imajo li koroški Slovenci kake želje, ali jim je res strašansko dobro, kakor smo to večkrat čuli iz ust nemških zastopnikov te dežele?!

Tudi ne verujem, da bi ljudski zastopnik imel varovati in zastopati samo koristi svoje dežele in svojega volitvenega okraja, po mojih nazorih je poklican, a tudi dolžan povzdigniti svoj glas pri neprilicno-tih, kjer jih zapazi, in pred očmi imeti koristi vse države.

In s tisto pravico, s katero Vi, gospoda moja! poganjate se za nemštvo na Kranjskem, ki je po Vaših nazorih v nevarnosti in še celó daleč potujete (prav resnično! na desni), da tam razširjate nemški „Schulverein“, od katerega danes slišimo, da se oklepa ustavoverne stranke, da iz lastnih nazorov vidite potrebe svojih rojakov in potem lahko za-nje skrbite — s tisto pravico, pravim, dovolite mi, da se potegnem za ljudstvo, čegar stiska ni izmišljena, a še tega nima, da bi kdo za-nj v tem zboru svoj glas povzdignil, dasiravno s svojimi nemškimi brati nosi ista bremena, isti davek

v krvi in denarjih odraja tuje in tedaj tudi zahteva enake pravice ali vsaj pravo, da sme živeti in bivati.

Gospoda moja! velika krivica je, ki se godi Slovincem na Koroškem na videz sicer po postavni poti, vendar v neizmerno kvar njih splošnemu izobraževanju, in le državi na korist je, ako se ta nepravilnost brž ko mogoče konča, in se dá slovenskemu ljudstvu enakopravnost, ki je postavno zagotovljena. Ker nepravilnosti vlade do podložnih maščujejo se prej ali potlej, enkrat gotovo in dostikrat tako, da je državi prav pogubno. Tedaj bi slavni vladi še enkrat prav toplo priporočal, da naj se ozira na slovensko prebivalstvo na Koroškem, da naj odpravi neugodne razmere in oprosti ljudstvo nenaravnega jarma, katerega mu je naložila ustavoverna stranka na korist strankarstvu. (Pravo! pravo! na desni.)

Dobro vem, da se vladi, ko hoče izvršiti svoj nalog, stavlja mnogo zaprek, dostikrat po nje organih. Stranka je dobro znala v letih, ko ji je pšenica dozorela, umestiti po vseh, vsaj po važnejših službah svoje privržence, možé svoje stranke, ki še sedaj stojé, kakor oborožena vojskina truma, in o katerih je nedavno odličen ud ustavoverne stranke pričal, da so v srci še zmirom vdani svojim ustavovernim načelom.

Najblaže namere vlade se dostikrat razbijejo nad temi ustavovernimi načeli, in konečno vladi, ako noče, da bi bil nje trud zastonj, ne preostaja drugega, nego da svojim služabnikom prav resno in določno dokaže, da niso sluge „kaki stranki“, marveč državni sluge (pravo, pravo! na desni), da nimajo podpirati strankarskih namenov, marveč državo.

Ljudstvo s svojo priprosto podložniško pametjo ne more razumeti, od kod to izhaja, da se v prvi vrsti večkrat odbirajo in povzdigujejo javni nasprotniki, in zaradi tega bi se lahko dalo prevariti in motiti v zaupanju do blagih namenov vlade. Dejanja naj enkrat pričajo in ljudstvo podučé, da ni zastonj upalo, niti brez prida toliko časa vadilo se v zaupanju.

Tem bolj bode potem ljudstvo pripravljeno, vlado podpirati, in toliko bolj radostno izvršilo, kar se od njega zahteva, potem se bode pa tudi dosegel namen in cilj, katerega tako željno pričakujemo: ravnotežje v državnem gospodarstvu se bode v kratkem času doseglo. (Levica se smeje.)

Ako namreč je uže samo zaupanje v vlado in razglas nje programa naše denarstvo toliko izboljšalo (smeh na levici), to izboljšanje bi pa gospodje na levici stanovitno tajili, tudi takrat, ko bi namesto primanjkljaja 28 milijonov toliko prebitka imeli — potem bi pa doslednja izvršitev tega programa še sijajnejši uspeh imela, ako se tudi v dejanji dovrši, kar se upa in pričakuje. (Smeh na levici.)

Ker od slavne vlade trdno pričakujem, da bode stanovitno hodila po politični poti, katero je nastopila, in da bode zvesto izvršila program, razglašen v najvišem prestolnem govoru, ravnaj gotovo v smislu svojih volilcev, ako privolim za to potrebnih sredstev in izrekam, da bodem glasoval za budget.

Naši dopisi.

Iz Gorice 26. marca. (Izv. dop.) Vreme imamo drugoma deževno, po gorah pa snežno, bolj ali manj vetrovno in mrzlo. Veliki petek se je bilo zjasnilo; vsled tega je ljudstvo brez težave tudi Veliko soboto in Veliko noč cerkve marljivo obiskovalo. Vendar se je bilo uže včeraj zopet pooblačilo in danes lije zopet dež. — V veliki cerkvi je imel letos postne pridige v italijan-

skem jeziku čast. kapucinec, kateremu se je po glasu (timbre) poznalo, da mora biti od kod tam doli iz spodnje Italije. Ni pa kazal onih oratorskih lastnosti, katere vabijo kot take neko vrsto goriške gospode v cerkev. Zato pa si videl večinom samo pobožni ženski spol zastopan pri imenovanih pridigah.

Po zanesljivih objavah zapuščina umrlega nadškofa ne preseza z vsem imetjem vred zneska 40.000 gold., in še tega premoženja sini prihranil kot viši naš pastir, ampak kot c. k. uradnik iz prejšnje dobe. Po izplačanih deležih ostane glavnemu dediču, „malemu semenišču“ svota med 25—30.000 gold. Ko bi Andrejevišče sedaj razpustili, dobi toliko denarne gotovine zalog ubogih v Radovljici. Upati je, da si „škofova hiša“ v Gorici s to zapuščino tudi nekaj opomore, da bo skrbela odgojencem za zadostno in tečno hrano. Na to stran ni bilo vselej vse tako preskrbljeno, kakor je želeti po načelih zdravniških; upamo in potrebno je, da je vsaj zdaj bolje. Saj slovenska mladina trpi le preveliko pomanjkanja zunaj takih zavodov, ne gledé na to, da je preobložena z učnimi predmeti, ki po naravnih zakonih tudi močnejše hrane zahtevajo. Ker pa te vselej ni, si slovenski učenci raznih šol smrtne kali zasajajo, da potem hirajo in v najboljših letih — umirajo, narodu in državi v škodo. To poglavje je v obče na Slovenskem tako hudo in žalostno, da potrebuje večega razgovora in povoljnega zdravila, v enih pokrajinah v več meri, nego v drugih, v vseh pa velike pomoči. — Poročal sem zadnjič, da se je bral v véliki cerkvi več govora o pokojnem nadškofu kot človeku, višem pastirji in državljanu v italijanskem jeziku. — Ne da bi človek gledal na politiko, se je moralo vendar hudo zdeti navzočim slovenskim rojakom, da se o ranjem niti besedica ni javno spregovorila slovenski ob isti priliki, in vendar je bil pokojnik sam rodом Slovenec, je imel pod seboj veliko večino slovenskih ovčic v svoji škofiji, in še večjo večino slovanskih kot ilirski metropolit. Ali bi se ne bilo spodobilo, da bi bili tudi slovensko, če ne drugače, vsaj kratko besedo odločili za oni žalostno-slovesni trenotek? Jaz pač ne vem, kak veter piha med prvostolnim kapitelnom goriškim, toliko pa nam je vsem znano, da šteje med seboj več častitljivih glav slovenskega rodu, katere imajo tudi svoje glasove pri raznih posvetovanjih in sklepih. V obče menimo, da so poleg vsega drugega tudi v tem častitem kapitelnu ljudje, in želeti bi bilo, da bi slovenski kanoniki ne bili bolj mlačni ali slepi za zemeljske in posvetne razmere, nego se kažejo italijanski. Raznotere okoliščnosti v preteklosti so nam te besede vsilile „sine ira“ sicer, ali „cum studio“. — Prvostolni naš kapitel si je za vikarja izvolil prošta preč. g. dr. E. Valussija.

Goriški „Corriere“ kaže čim dalje več, prav judovsko predrznost. Ko je goriška čitalnica svojo zastavo razobesila, ovezano tudi s črnim trakom, ob priliki, ko so nesli mimo njenega stanovanja pok. nadškofa, njenega častnega uda, je oni list takoj drugi dan slovenski čitalnici očital, češ, da demonstruje z „ruskimi“ barvami. V naslednji številki je moral „Corriere“ objaviti popravek, poslan od čitalničnega predsedništva, ki dokazuje, da goriške čitalnice zastava ima barve postavne, potrjene od tržaškega namestništva; vendar pa lahonski listič zahteva v isti številki, naj bi se Italijanom dovolile isto tako italijanske barve! Taki tirjatvi se ni čuditi, ker prihaja od lista, ki gleda dovolj umljivo in jasno bolj čez avstrijske meje, nego pa na prave avstrijske potrebe. Ali pa je morda to avstrijsko, da list popolnem molči o dveh izvrstno izvršenih koncertih, katera je priredila tukajšnjega polka glasba v prid kapelniške matice? Dokler in kedar se je dala vo-

jaška godba rabiti v dobrodelne namene — Lahom v prid, je bila „valentissima“ in „bravissima“; zdaj pa, ko je bilo treba meščanstvo povabiti k obili udeležbi koncertov — z vstopnino samih 30 kr.! — zdaj judovski list ni imel nujnejšega posla, kot da je isto meščanstvo odganjal z zunanjo pretvezo, češ, da v Gorici ni potreba, in da bi se ne smelo tudi v slovenskem in nemškem jeziku vabil razglašati, ampak samo v italijanskem! In uže poskakuje list z veselim naznanilom, da vodstvo mestnega gledišča ne bo več dovoljevalo drugih, nego italijanskih naznanil. Zdaj po Vélíki noči bodo tu italijanske opere; ko bi bili Nemci za kaj, ki reprezentujejo tu velik del bogastva, in ko bi Slovenci umeli duh časa in machiavellistične politike, bi enako demonstrovali s tem, da bi se italijanskih oper nikdo od teh strani ne udeleževal in nikdar ne udeležil. Vse kaže, da bo treba rabiti orožje proti orožju ali enake pomočke proti ital. terorizmu. „Corriere“ v poslednji številki, ki je bila pa štiri, če ne pet ur prekasno zasežena, je začel slovenske c. k. učitelje kot pristranske obdolževati. Za ta del bi Slovenci vedeli drugo pesem zapeti, in jo bo gospoda — judovska in druga še slišala, če bo svoje hudobije nadaljevala. Imamo tudi mi oči in ušesa, gospod „Corriere“!

Iz Ljubljane. (*Presvitli cesar pride v Ljubljano 10. dne julija*), kakor se je uradno naznanilo začetkom tekočega tedna od glavne adjutanture cesarjeve. Pri tej priliki ogledali bodo presvitli cesar tudi vojaštvo po Štajarskem: v Radgoni, v Strasu, Mariboru, Ptuji, Slovenjem Gradci in v Celji. Tedaj bode prilika dana vsemu prebivalstvu južnega Štajarskega, videti presvitlega cesarja in mu skazati svojo udanost.

— (*Bela velikanoč*) sledila je letos tukaj za belim Božičem, akoravno pregovor drugače trdi. Cvetni in veliki teden bila sta si po vremenu zelo podobna — bila sta v resnici grda. — Začel se je veliki teden z dežjem, sred tedna je médlo, kakor v največji zimi ves dan nepretrgano, pozneje je zmrzvalo, zopet nastopilo solnce, za njim dež in tako je šlo v vednem kolobaru, da je bilo vreme vsakovrstno samo praznično ne. — Lepe svečanosti vélikega tedna bile so s procesijo vstajenja vred, vsled tega niso bile živahno obiskane, vesele in tako praznične kakor sicer, — ker staro in mlado bilo je prisiljeno dobrote velikonočnega „žegna“ uživati za gorko pečjo.

— (*Volilni shodi za mestne volitve ljubljanske.*) Na vabilo narodnega volilnega odbora sešli so se velikonočno nedeljo in ponedeljek mestni volilci tretjega in drugega razreda.

V tretjem razredu zbrali so si volilci za predsednika gosp. Murnika, za kandidata pa so si izbrali gospoda dr. Drča in Kleina. En govornik priporočal je g. Regalija, — kateri pa pri glasovanju ni dobil ne enega glasú, pravijo, da posebno zato ne, ker je mestno odborništvo odložil v trenutku, v katerem je bilo nasprotnikom v mestnem zboru mogoče sklepčnost in s to zabraniti vse delovanje.

V drugem razredu zbrani so bili za kandidate pod predsedstvom gosp. J. Hribarja: gospoda profesorja Križnar in Šuklje, jurista dr. Papež in dr. Dolenc, tehnika Tomek in Žužek in trgovec A. Ledenik.

Tudi „ljudska stranka“ je imela svoj poseben shod, katerega se je vdeležilo samo 10 deležnikov, in še ti so se baje razdvojeni razšli, ko je po poročilu „Slov. Nar.“ vrednik „Ljudskega Glasa“ rekel: „ako postavimo nemškutarje za kandidate, dobimo denarja, kolikor hočemo.“

Mi upamo, da strankica, v kateri se kaj tacega more čuti iz ust vrednikovih, ni nevarna nikomur, pa

tudi nasprotnikom našim ne bo mogla delati posebnega veselja.

— (*V spominj Valentin Vodnikovega 125. rojstnega dne*) bila je velikonočni pondeljek v ljubljanskem gledišči velika „beseda“ z jako raznovrstnim programom. S posebno pohvalo bil je sprejet Gerbičev zbor „Moj spominek“, katerega je krasno pel mešani zbor pevk in pevcev iz Šiške. — Veseli nas, da je čisti dohodek — upamo, da ga bo lepa svota — odločen za Vodnikov spominek, to je, za ono zbirko, katero imamo vpisano v naš najstarejši, tedaj najnujnejši národni dolg.

— (*Matica slovenska.*) Odbor „Matice slovenske“ se bode na prvosednikovo vabilo sešel k posvetovanju v sredo 4. dan prihodnjega meseca aprila ob 5. uri popoldne v društveni pisarni.

— (*Gospod Josip Gorup*), znan naš slovenski veljak, navadno bivajoč na Reki, poročil se je včeraj v Ljubljani z gospico Keesbacherjevo.

— (*Nove „Šmarnice“*) se že tiskajo in se bodo jele prodajati okoli srede prihodnjega meseca (aprila).

— (*„Brenceljna“ 6. šte.*), ki je prišla za velikonočne praznike s 4. prilogo povesti „Ne v Ameriko“, je zopet prav zbadljiva, mikavna in kratkočasna.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Na velikonočne praznike prišel je sèm cesarjevič Rudolf, pa se je že zopet vrnil v Prago. Tudi srbska kraljica, potovaje na Laško, se je mudila tukaj in jo je obiskal naš cesar in pa minister vnanih zadev. — Prihodnja seja državnega zbora je jutri teden 5. aprila z nepomenljivim dnevnim redom. — Porotna sodnija obsodila je izmed 29 zatoženih socijaldemokratov samo 3 zaradi ropa pri Merstallingerju. — Levičarski časniki so zelo razkačeni nad nemškim, sicer njim prijaznim časnikom „Pester Lloyd“, kateri jim je očital molčanje in v tem sovdeležitev Schönererjevega veleizdajskega početja. Levičarski časniki niso zanikavali onega, kar se jim očita, pač pa so vračali sedaj vladajoči ogerski stranki enako veleizdajsko početje, posebno iz leta 1866.

Iz Prage. — Česki klub sklenil je postopanje pri obravnavi šolske postave popolnem prepustiti previdnosti svojih državnih poslancev, enak sklep storilo je katoliško-politično društvo, v katerem je knez Lobkovic na drobno razložil pomen predložene postave ter sklenil govor z besedami: „Prepričan sem, da oni, ki na to delajo, da bi česki poslanci glasovali zoper šolsko postavo, ali ne razumejo stvarne poti naše politike, ali pa name noma izdajajo naš narod.“

Iz Lvova. — Državni poslanec, véliki judovski duhoven Schreiber, ki je izdal skupno s 320 drugimi judovskimi duhovni (rabinerji) oklic, v katerem pripoveduje volitev napredovalnih judov in žuga z izključenjem, imel bi bil zaradi tega priti v kazensko preiskavo, pa je, kakor najnovejši telegrami pripovedujejo, včeraj nagloma umrl.

Nemška. — Cesar Wilhelm je bil zopet nekaj obolel, pa ne nevarno. Nemška vlada naznanila je Vatikanu v posebnem pisanju, da ona ni zahtevala, da bi se kardinal Ledohovski zaprl ali da bi bilo nji to zapreka pri poravnavi, da ta kardinal biva v papeževi bližini. Namesto odstopivšega načelnika pri mornarstvu Stosch-a imenovan je Coprivi.

Morilca onega pismonoša v Berolinu, o katerem so predzadnje „Novice“ poročale, zasačili so v Magdeburgu ter ga prepeljali v Berlin. Tukaj je začetkom stanovitno tajil, ko je pa zagledal tamošnje priče, katere so ga vse dobro poznale, se je prestrašil in hudodelstvo obstal. Morilec je bivši vojak, močan pa ves spriden človek.

Francoska. — V Parizu voljen je na mesto Gambettovo zopet prekucuh Lacroix s 3795 glasovi zoper dva zmernejša nasprotnika, katera sta prejela 1896 in 1236 glasov. — Vlada krepko dela zoper one, ki zdaj že silijo na premembo volilnega reda. Predsednik Grevý prejel je prošnjo angleških učenjakov, kateri prosijo pomiloščenja za obsojenega vodjo socijalistov, kneza Krapotkina.

Laška. — Ognjenik Aetna je hudo razsajal, veliko je izmetal iz svojih žrel pepela, kamenja in lava tekla je več kilometrov daleč po deželi; zemlja se je potresala, bobnenje čulo se je daleč okrog, ljudje so bežali, tujci pa hité od vseh strani dol na Laško gledat to grozovito-lepo naravno prikazen. — Rumunskega kralja in kraljico pričakovali so predvčeranjem v Genovi, srbska kraljica s kraljevičem pa je imela včeraj dospeti v Benetke. Francoski časniki prinašajo telegrame iz Rima, kateri naznanjajo, da se je tam predzadnjo noč pred pravosodnim ministerstvom razpočila flaša s smodnikom, drugo tako flašo pa da so našli na Kvirinalu. — Vidi se, da smodnik in dinamit grozita po vsem svetu.

Ruska. — Za ljudske veselice, katere nameravajo prirediti med svečanostimi kronanja na hodinskijskem polji pri Moskvi, je sledeče odločeno. Za ljudstvo bo pripravljenih 30.000 veder piva in 16.000 veder medice. Pivo v sodovih bo spravljeno v 80 vagonih, od vsakega vagona bo napeljanih petero cevi s pipami, občinstvo bo imelo prost pristop k cevim in vsakdo bo smel pijače piti, kolikor se mu bo ljubilo, ne da bi smel prekoračiti meje dostojnosti. Da ne bo prevelike gnječe, bode krog vagonov postavljena ograja. Dalje bode za ljudstvo pripravljenih 80 pomizij z 800.000 poviticami, z govejim mesom in prikuho. Vsaka oseba prejela bo po dve povitici po $\frac{3}{4}$ funta težki. Razun tega se bode ljudstvo pogostovalo z vsakovrstnimi sladkostmi.

Rumunska. — Vedenje rumunskih zastopnikov ali bolj prav rumunske vlade pri Donavski konferenci je pripeljalo do tega, da je zdaj ta država, ki se, kakor znano, Avstriji nasproti prav smešno-predrzo vede, skoraj popolnem osamljena, še celó Črnagora ne odobrava njenega brezozirnega vedenja. Pa tudi za prihodnost ni pričakovati drugačne politike.

Srbska. — Razun Helene Marković, katera je lanskó leto streljala na kralja Milana, bili so vsi njeni sozatoženci v prostost djani, tedaj popolnem nekrivi izrečeni, Marković pa je bila izročena kazenski sodniji.

Žitna cena

v Ljubljani 17. marca 1883.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 64 kr. — banaške 8 gold. 97 kr. — turšice 5 gold. 20 kr. — soršice 6 gold. 50 kr. — rži 5 gold. 4 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 4 gold. 87 kr. — ajde 4 gold. 23 kr. — ovsa 2 gold. 93 kr. — Krompir 2 gold. 86 kr. 100 kilogramov.